

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : 5ASP/TRF/045/2544

ชื่อโครงการ : ภูมิปัญญาและแนวทางการพึ่งพาตนเองของชุมชนประคตินคร

อำเภอหนองปรายี่ จังหวัดลุมพินี ประเทศเนปาล

ชื่อนักวิจัย : ภัทรกร ภูทอง , Asian Resource Foundation

email address : patporn_patt@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : พฤศจิกายน 2544 – กุมภาพันธ์ 2545

การทำวิจัยเพื่อสำรวจองค์ความรู้เรื่อง “ภูมิปัญญาและแนวทางการพึ่งพาตนเองของชุมชนประคตินคร อำเภอหนองปรายี่ จังหวัดลุมพินี ประเทศเนปาล” เป็นการศึกษาวิถีชีวิตของผู้คนในวัฒนธรรมฮินดูที่ยังชีพด้วยเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมและยึดมั่นกับการพึ่งพาตนเอง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการจัดการทรัพยากรในชุมชนเล็กๆ และการดำเนินชีวิตที่ยังยึดมั่นในวัฒนธรรมฮินดูท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และระบบทุนนิยมที่เริ่มแทรกซึมเข้ามาสู่ชุมชน

ในการดำเนินงานวิจัย ได้มีขอบเขตการศึกษาด้านคติความเชื่อ, ขนบธรรมเนียมประเพณี, การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสวัสดิการชุมชน, เกษตรกรรม, การสาธารณสุข, อาหารและการบริโภค, เทคโนโลยีพื้นบ้านและหัตถกรรม, ศิลปะ, และการถ่ายทอด โดยเก็บข้อมูลในท้องที่ผ่านการสัมภาษณ์ พูดคุย การสังเกต และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

จากการศึกษาพบว่า การพึ่งพาตนเองและภูมิปัญญาในหัวข้อข้างต้นของชาวประคตินครมีพื้นฐานมาจากระบบสังคมเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมและความเชื่อในศาสนาฮินดู ซึ่งเชื่อในเรื่องเทพภาวะและปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ อีกทั้งความเป็นสังคมแบบขยายของชาวประคตินครและความยึดมั่นในระบบวรรณะยังเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและการดำรงอยู่ของศาสนาไม่ให้ขาดช่วงระหว่างผู้คนรุ่นต่อรุ่น อย่างไรก็ตาม ความเป็นชุมชนใหม่ของประคตินครซึ่งมีอายุประมาณ 60 ปี ทำให้อาชีพหรือความเคร่งครัดในความเชื่อต่างๆ ได้รับการประนีประนอมมากขึ้น เช่น การประกอบอาชีพของชาวบ้านและการมีปฏิสัมพันธ์ของคนระหว่างวรรณะผ่านระบบตลาด อีกทั้งการเข้าถึงการบริการของรัฐ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีความสะดวกสบายมากขึ้น แต่ก็หมายความว่า การพึ่งพาตนเองของชาวชุมชนนั้นลดลงด้วยเช่นกัน

ชุมชนประคตินคร ไม่ต่างจากชุมชนอื่นๆ บนโลกใบนี้ที่กระแสโลกาภิวัตน์แทรกซึมเข้าไปทุกที่ ไม่เพียงถนนจะเชื่อมชุมชนสู่เมือง แต่ถนนยังได้นำสินค้าและค่านิยมใหม่ๆ มาสู่ชุมชน ทุกวันนี้ ผู้คนในหมู่บ้านโดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่รู้จักโลกไกลมากกว่ากรุงกาฐมาณฑุซึ่งเป็นเมืองหลวง คนรุ่นพ่อแม่ก็รู้สึกว่ามันไม่ได้โดดเดี่ยวจากชุมชนภายนอกอีกต่อไป อีกทั้งแผนการพัฒนาประเทศในด้านอุตสาหกรรม และการพัฒนาท้องถิ่นแบบตะวันตกก็ได้พรางเด็กรุ่นใหม่ซึ่งเป็นอนาคตของประคตินครออกห่างจากชุมชนและตัวตนของเขาทุกขณะ แน่แน่นอนว่า ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงหรือหยุดยั้งความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก หากแต่การศึกษาและทำความเข้าใจในภูมิปัญญาและแนวทางการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นรากเหง้าและองค์ความรู้เดิมของบรรพบุรุษ จะเป็นแนวทางหนึ่งในการเข้าใจและเห็นคุณค่าของตัวเอง และเลือกรับแต่ส่วนดีของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับผู้คนภายนอกประคตินครจะได้ย้อนคิดถึงชุมชนของตน และเปิดใจกว้างยอมรับความแตกต่างและอัตลักษณ์ของผู้คนต่างวัฒนธรรม อันจะส่งผลให้เกิดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโลกอย่างยั่งยืน

Abstract

Project Code : 5ASP/TRF/045/2544

Project Title : Lesson From a Nepali Village : A Study of Prakartinagar's Local Wisdom
and self-sufficiency

Investigator : Patporn Phoothong , Asian Resource Foundation

Email address : patporn_patt@hotmail.com

Project Duration : November 2001 – February 2002

Lesson From a Nepali Village : A Study of Prakartinagar's Local Wisdom and Self-sufficiency, aims to study and collect data of Hindu villagers who rely on traditional agriculture. More specific issue focuses on their self – sufficiency. Villagers in poorest country in the world will use main outputs of study as reflection on sustainable resource conservation potential. The methodology of study is participatory research, interview and observation on Moral and Believing, Traditional, Resource Conservation, Agricultural, Community Welfare, Health, Food and Nutrition, Local Technology, Art, handicraft and How to relay from generation to next generation.

According to the result of the study, Prakatinagar villager's wisdom and self reliance have a strong foundation from their traditional agricultural society and Hinduism which believes in polytheism and power beyond the nature. The extended family and cast system are the main factors in maintaining culture, local wisdom and existence of the religion over generations. Being a newly established community, a 50 year old Prakatinagar is flexible and compromising in term of value and rigidity of the belief. This can be seen from occupation of the villagers and interaction of people from different casts in the local market system. The access to government service and new technology for agricultural activities though lift up the quality of people live, the self reliance of people is also deteriorated.

No different from other villages in rest of the world, the Prakinagar is confronting the penetration of globalization. When the road came to Prakinagar, not only urban is connected with rural but new goods and values are also brought to the village. Now a day, the villagers especially young people's enthusiasm is no longer confined to the village and Katmandu even parents also feel that they are not any more abandoned by the outside world. However the industrial development master plan and other forms western oriented development have taken away young people from the Prakinagar and their own self identity. It is a nature of fact that no one can avoid this change caused by

globalization but studying the local wisdom and self-sufficiency is the alternative way for self understanding and self value. Through this way, despite globalization, they can select to obtain relevant changes. People outside Prakatinagar may recall their own community and open their mind to accept and appreciate diversity which is a way towards sustainable development of our global village.